

Dr. Kolláth György

A 100. Magyar Közlöny közli az Alkotmánybíróságnak a sporttörvény (Stv.) egyes részeit felülvizsgáló határozatát: 35/2002.(VII.19.) AB számon. A döntés lényege két dolog: 1.) Bizonyos körben fennmaradhat a sportrendezvények helyszíneinek kamerás megfigyelése és az így kapott információk kiszolgáltatása. Tilos lesz azonban többtucatnyi fociklub között a nézők adatait, felvételeit áramoltatni, pláne, ha az érintettek semmiféle

jogsértést nem követek el. Ez akár a milliárdokba kerülő regisztrációs csodafegyver: a „nézők egyedi azonosítására alkalmas biztonsági beléptetési és ellenőrzési rendszer” végét is jelentheti. (Itt még további vita várható, mert az AB megkerülte e kérdést.) 2.) Valóságos bírósági kontroll alá kerül viszont a sportesemény látogatástól eltiltottak jogvédelme. E két területen ez év végéig törvényi korrekciók szükségesek. A 9:2 arányban hozott testületi döntés jogtörténeti mérföldkő lehetett volna, és talán az is lesz a két briliáns különvélemény: Kukorelli István és Kiss László ellenvoksa miatt. Mindketten – nem mellékesen: igazi sportemberként! – a sporttörvény szigorúbb megítélését sürgették. Leginkább ők ketten ismerték fel és kezelnék az AB növekvő dilemmáját. Maradjon-e az AB a jogállam, az alapjogok és más fundamentumok igényes, markáns védelmezője, alkotmány-biztosítója, avagy sok kis kompromisszummal simuljon bele a közhatalmi szerepjáték, állami munkamegosztás rosszul működő rendszerébe? A jogállam krédója vajon pusztán annyi, hogy törvény van egy problémára, tehát az – egészen szélső helyzetet kivéve - rendben is van? Avagy az alapjogokat, alkotmányos értékeket érintő törvény érdemben, részleteiben is fair, világos, a tisztességes eljárás korrekt alapja legyen! Nő azoknak az AB-határozatoknak a száma, amelyek jogi abszurdumokat hagynak érintetlenül. Két példa a jelen határozat kapcsán.

a.) A Stv. nem teszi kötelezővé, hogy a sportrendezvény szervezője nemzetközi találkozó esetén a saját rendszabályait, megszorításait, tilalmait és szankcióit idegen nyelven is közölje. Megeshet, hogy egy külföldi szurkolót a szervezők (!) úgy forgatnak meg, illetve tanácsolnak el, hogy ő nem is érti, mi a gond vele. A piacgazdaságban 10-20 nyelvű tájékoztatók is készülnek, tücsköt-bogarat beleírva. Ahol a nemzetközi meccs evidencia, s ahol egyik szerződő fél bírálja a másikat, miért nem elemi jogbiztonsági kritérium a jogkövetkezményekre vonatkozó, adekvát nyelvű felvilágosítás? Az AB csak azt mondja: majd használhatja az anyanyelvét a külföldi, ha közhatóság elé kerül. Igen, mondjuk fél évvel az elmulasztott nagydöntő után? Ez nemcsak sportszerűtlen így.

b.) A Stv. szerint a meccsszervező a delikvens személyleírását is nyilvántart(hat)ja. Az AB szerint ezzel sincs semmi probléma. Tehát bennfentesként tudja a sportklub, hogy X,Y,Z kisebbséghez tartozó férfi vagy nő vagyok-e, van-e anyajegy vagy tetoválás a köldökömön, és így tovább. Vajon kitől és miként fogja megtudni? Mi köze mindahhoz, ami pl. különleges személyes adat, vagy amit rólunk még a rendőrség is csak szigorú garanciák mellett ismerhet?! A nevezetes „téglatörvény” még csak azt követelte meg, hogy egy szerződéses partner jelentse fel kliensét. A sporttörvény már az információs és másféle túlhatalommal bíró szolgáltatóra jogot, sőt kötelezettséget telepít a nézők egreciroztatása érdekében. Függetlenül attól, hogy a szankcionálást a szabálysértési vagy büntető hatóság egészen természetesen, garanciákkal megteheti.

Ha csak a focihuligánokról volna szó, kevés figyelmet érdemelne az ügy. Ők többé-kevésbé háborítatlanul, törvényre is fittyet hányva „teszik a dolgukat”. Keresik a maguk katarzsisát, s azt nem a pályán élik meg. Ha a stadionból kiszorultak, szórakoznak a metróban, a köztéren. Két éve próbálja az állam bármi áron lenyomni a rendbontókat, mondván, hogy nagyobb érdek a rend, mint pár huligán joga és érdeke. Senkit sem érdekel, mi motiválja a

Dr. Kolláth György

randalírozókat, az okok kezelése nem téma. Csakhogy: a jogállamot nem kilóra, nem mennyiség, hanem minőség szerint mérik, ítélik meg. A renitens szurkolóval szemben az agresszió önmagában nem hatásos, arra ő felkészül, néha keresi is a hírig lehetőségét. Elrettentő büntetések nincsenek. Hatékony megelőzési, reparációs megoldások szintén nem látszanak. A kíméletlen törvényszöveg így nem orvosolja, sőt növeli, mert elfödi a bajt.

Nem gyógyír a bajra a „törvényesített” totális ellenőrzés, majd az abból kinövő magánjogi megtorlás sem. Képzeljük a stadion helyébe a plázát, a pályaudvart, a munkahelyet, a bankot, a benzinkutat, a vendéglátóhelyet, az iskolát, a szurkoló helyébe pedig a kamerával megfigyelt férfit és nőt! Azt, akit láthatatlanul követhetnek, róla következtetésekre juthatnak, magatartását befolyásolhatják! Még a sajtóról olvasás is kezd itt bevett szokás lenni. Felmérhető, tervezhető a vásárló szokása, őt nyomás alatt lehet tartani. Ekkor már a magánélet, a szabadidő durva megsértése nem is olyan nagy bűn. Intézményesülhet: ha valaki az üzletben véletlenül lever egy cserepet, vitába keveredik az eladóval, a kamera homlokterében játszik, odabent telefonál, hibásan próbálkozik bankkártyával, elejt egy fagylatot stb., akkor ő ott a továbbiakban nemkívánatos személy. Előbb kéretlenül beazonosítják, majd kizárják, eltiltják. Az állami közbiztonságnak, a rendőrség, a nemzetbiztonság ilyenfajta (hiper)aktivitásának lehet értelme és haszna. Igaz, a sikerként emlegetett 90 %-os térfigyelés főleg azt jelenti, hogy a rosszfiúk immár másutt lopnak. De ahol egyenjogú és mellérendelt szerződéses partnerek jogviszonya él, mindennek szoros kivételként is csak végső esetben, nem pedig üzemszerűen volna helye. Nem lehetne elegendő jogcím ehhez egy általános, elméleti veszély, avagy a rendőrség bizonyíték-gyűjtő munkájának megkönnyítése. Ráadásul, ha olcsó technikai megoldással az emberek 100 %-át ellenőrzik azért, hogy a potenciálisan visszaélők 2-3 %-át kiszűrjék, ez rendőrállami nonszensz, csábító hatalmi zsákutca. Sima törvény és általános szerződési feltétel sem engedhetné, hogy a szolgáltató „személy- és vagyonvédelmi megfontolásból” az ügyfelekkel szemben, úgymond azok érdekében, de beleszólásuk nélkül megfigyelési és szankcionálási módokat vezessen be. Ez az elv szenvedett vereséget most, az AB pattizú döntésében.

Sajnos, a sporttörvény durva precedensére az AB nem mert méltó választ adni. A privacy, a piacgazdaság, a gazdasági verseny-szabadság, az egyesülési szabadság és más alapjogok, s a nemzetközi megoldások együttes mérlegelésére nem jutott erő. Ez a feladat most már az igazságügyi tárcára vár. Tudnunk kell: igaz-e már vagy még, hogy a piacgazdaságban a vevő a király, minthogy a paternalizmus a hiánygazdaságok réme? Rendszeridegen-e, ha a monopolhelyzetű, kényelmes cégek olyan egyoldalú feltételeket írnak elő, amelyek kiszolgáltatják, meg is alázzák a klienst. Ne válhassék az egyik fél a másik farkasává! A mai Alkotmánybíróság - ilyenfajta következményekkel alig pepecselő - „stadion-határozata” egy csöppnyire belenyúlt a sporttörvénybe, de nem vette a bátorságot arra, hogy XXI. századi elveket összegezen.

Az AB határozatát méltósággal tudomásul kell venni. Újra van esély azonban a stadionok komplex rendjét a „Deutsh-i jogfilozófia” primitív, erőszakos, részrehajló és felelőtlen felfogása nélkül újragondolni. Érdemes elővenni a sportrendezvények biztonságát európai módon modellező, Bakonyi Tibor és Páva Zoltán által még 1998-ban készített önálló törvényjavaslatot. A sport végső soron vér nélküli háború. Vérrel és verejtékkel annak jogi háttérét, megoldásait sem célszerű kikínílni. Többet ér a partnerség, mint a szolgai alárendelés. Idézet a Kiss-Kukorelli különvéleményből: „1.A sport jogi szabályozása – és azon belül a sporttörvény – számos alapvető alkotmányossági kérdést vet fel.” Vésztjósló mondat, de jó kiinduló pont a reform számára.